

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 П 344934 25 Рев
Бања Лука, 10.4.2025. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Јадранке Станишић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Републике Српске, Министарство финансија, кога заступа Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника правобраниоца Бања Лука, против тужене Љ.К. из Б.Л., [...], коју заступају Дарко Кременовић и Бојан Микановић, адвокати Заједничке адвокатске канцеларије Кременовић & Микановић, Бања Луке, [...], ради исплате дуга, вриједност спора 24.752,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитељице против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 344934 24 Гж од 5.8.2024. године, на сједници одржаној 10.4.2025. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужене за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 344934 21 П од 29.11.2023. године, исправљеном рјешењем истог суда број 71 0 П 344934 21 П од 26.1.2024. године (у погледу презимена тужене), одбијен је тужбени захтјев да се обавезе тужена да тужитељици исплати дуг и то:

- на име плаћених трошкова парничног поступка (проузрокованих у поступку доношења пресуде Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 071580 09 П) износ од 6.156,00 КМ, са законским затезним каматама у износу од 3.919,10 КМ обрачунатим од 5.3.2018. године до 30.9.2023. године и законским затезним каматама на наведени износ од 1.10.2023. године до исплате;
- на име плаћених трошкова извршног поступка (извршења наведене пресуде) износ од 1.840,00 КМ, са законским затезним каматама у износу од 1.171,40 КМ обрачунатим од 5.3.2018. године до 30.9.2023. године и законским затезним каматама на наведени износ од 1.10.2023. године до исплате;
- на име емитованих обвезница Ј.И.П. износ од 9.400,00 КМ, са законским затезним каматама у износу од 5.984,33 КМ обрачунатим од 5.3.2018. године до 30.9.2023. године и законским затезним каматама на наведени износ од 1.10.2023. године до исплате;
- на име емитованих обвезница Р.И. износ од 7.356,00 КМ, са законским затезним каматама у износу од 4.683,06 КМ обрачунатим од 5.3.2018. године до 30.9. 2023. године и законским затезним каматама на наведени износ од 1.10.2023. године до исплате;

- на име камата за обвезнице издате Ј.И. – П. износ од 1.198,50 КМ, са законским затезним каматама на до сада исплаћену камату на емитоване обвезнице од 690,90 КМ у износу од 201,18 КМ обрачунатим од 5.3.2019. године до 30.9.2023. године и законским затезним каматама на наведени износ (690,90 КМ) од 1.10.2023. године до исплате;

- на име камата за обвезнице издате Р.И. износ од 937,89 КМ, са законским затезним каматама на до сада исплаћену камату на емитоване обвезнице од 540,67 КМ у износу од 154,42 КМ обрачунатим од 5.3.2019. године до 30.9.2023. године и законским затезним каматама на наведени износ (540,67 КМ) од 1.10.2023. године до исплате, и обавезана је тужитељица да туженој накнади трошкове поступка у износу од 5.826,60 КМ, а одбијен је захтјев преко тог износа.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 344934 24 Гж од 5.8.2024. године, жалба тужитељице је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијени је њен захтјев за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 1.125,00 КМ и захтјев тужене за накнаду трошкова састава одговора на жалбу износу од 1.316,25 КМ.

Тужитељица ревизијом побија другостепену пресуду из свих разлога предвиђених одредбом члана 240. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 53/08 до 27/24, даље: ЗПП) и предлаже да се побијана пресуда преиначи и усвоји тужбени захтјев, уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати на поновно суђење, уз накнаду трошкова састава ревизије у износу од 900,00 КМ и паушала у износ од 225,00 КМ.

Тужена у одговору на ревизију оспорава наводе ревизије и предлаже да се ревизија одбаци као недозвољена или одбије као неоснована, уз накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.316,25 КМ, наводећи да су исти неопходни у циљу равноправности странка пред судом, како би тужена изнијела своје мишљење на једнак начин као и тужитељ.

Одредбом члана 237. став 2. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена ако вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази 30.000,00 КМ, а у привредним споровима 50.000,00 КМ. Према ставу 3. овог члана у случајевима у којима ревизија није дозвољена према одредби става 2. овог члана, странке могу поднијети ревизију против другостепене пресуде ако одлука о спору зависи од рјешења неког материјално правног или процесно правног питања важног за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени, а нарочито у случајевима прописаним у члану 237. став 3. тачке 1. до 3. ЗПП, која мора бити састављена у складу са ставом 4. исте законске одредбе.

У конкретном случају, у којем се тужбени захтјев односи на новчано потраживање, за оцјену дозвољености ревизије од значаја је вриједност побијаног дијела правоснажне одлуке.

Другостепеном пресудом, која се побија ревизијом жалба тужитељице је одбијена и потврђена је првостепена пресуда којом је одбијен тужбени захтјев за накнаду материјалне штете у укупном износу од 24.752,00 КМ.

Како вриједност побијаног дијела правоснажне одлуке не прелази 30.000,00 КМ, сагласно одредби члана 237. став 2. ЗПП, ревизија није дозвољена.

У изјављеној ревизији тужитељица тражи одлучивање по ревизији у смислу одредбе члана 237. став 3. ЗПП наводећи, да се с обзиром на актуелну судску праксу у истоврсним предметима у којима се захтијева регресни дуг од тужене, рачуна застарни рок од 10 година, да су разлози за изјављивање ревизије у складу са наведеном одредбом ЗПП.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је регресни захтјев за исплату дуга, са законским затезним каматама и трошковима парничног и извршног поступка, исплаћеног оштећеним лицима, по основу објективне одговорности тужитељице (као имаоца опасне ствари – теретног моторног војног возила), на име накнаде штете коју је својом кривицом проузроковао супруг тужене дана 18.7.1994. године, приликом управљања тим возилом, као припадник ВП [...] Б.Л.

Расправљајући о постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је пресудом Војног суда Републике Српске у Бањој Луци број: ИК-90/97 од 19.2.1999. године, оптужени Н.К., припадник Војне поште [...] оглашен кривим, што је дана 18.6.1994. године проузроковао саобраћајну незгоду у стању тешког пијанства са 2,02 промила алкохола у крви, у којој су повријеђени Р.И. (управљајући возилом ...) и Ј.И. – П. (сувозач), чиме је починио кривично дјело „тешка дјела против безбједности јавног саобраћаја из члана 186. став 1, у вези са чланом 182. став 1. КЗ Републике Српске – Посебни дио“, за које му је утврђена казна затвора у трајању од 10 мјесеци, да се казна затвора неће извршити уколико оптужени у року од 2 године не учини ново кривично дјело, а оштећени су упућени са имовинско правним захтјевом на парницу код надлежног суда; да је пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 071580 09 П од 4.11.2011. године, обавезана тужена Република Српска (овдје тужитељица) да накнади нематеријалну штету тужитељима у тој парници (као оштећенима), Ј.И. – П. у износу од 4.700,00 КМ са законским затезним каматама од пресуђења до исплате и Р.И. у износу од 1.300,00 КМ са каматама од пресуђења до исплате, а одбијени су захтјеви преко досуђених износа, као и да оштећеном Р.И. накнади штету за уништено возило [...], регистарски број: [...] у износу од 2.378,00 КМ са законским затезним каматама од 18.7.1994. године до исплате уз накнаду трошкова поступка у износу од 3.078,00 КМ са припадајућим каматама од пресуђења до исплате; да је рјешењем о извршењу Основног суда у Бањој Луци број 71 0 И 140054 12 И од 16.5.2012. године одређено извршење наведене пресуде; да су 2.3.2018. године оштећенима исплаћени трошкови парничног и извршног поступка, а 5.3.2018. године извршено је потраживање у цјелини емитовањем обвезница и да су Р.И. (5.3. 2018. године) и Ј.П. – И. (23.3.2018. године), продали обвезнице Републике Српске стечене за измирење обавеза по основу предметног штетног догађаја; да је рјешењем о наслеђивању број УПП-[...]од 20.8.2020. године (број судског списка: 71 0 О 326623 20 О), проведен оставински поступак код в.д. нотара Лејле Косић, као повјерника Основног суда у Бањој Луци иза оставиоца Н.К., преминулог ...2020. године и за законског наследника на заоставштини оставиоца, оглашена је његова супруга - тужена у овој правној ствари, са 1/1; да вјештак економске струке Игор Секулић нашао да је тужитељица поступајући по рјешењу о извршењу од 16.5.2012. године исплатила трошкове парничног поступка у износу од 6.156,00 КМ 2.3.2018. године, а на име трошкова извршног поступка износ од 1.840,00 КМ и да је на основу истог рјешења, путем обвезница дана 5.3.2018. године измирила Ј.И. – П. накнаду нематеријалне штете у износу од 9.400,00 КМ, а Р.И. по истом основу у износу од 7.356,00 КМ; и да су обрачунате камате на исплаћене трошкове парничног и извршног поступка, те за

исплаћени дуг емисијом обвезница на име оштећених, све за периоде и у износима као у изреци првостепене пресуде.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтјев, назазећи да стоји чињеница да је у поступку доношења наведене пресуде Војног суда Републике Српске, Бања Лука утврђено да је предник тужене Н.К. („у пензији“), као припадник ВП [...] Б.Л. критичног дана, када је проузроковао саобраћајну незгоду у којој је дошло до повређивања оштећених, управљао војним теретним возилом марке [...] регистарске ознаке број: [...], са приколицом власништво исте ВП, у стању тешког пијанства, али да, иако нема оправдање такво поступање предника тужене, у случају да тада није било ратно стање, он не би добио наређење команданта да у таквом стању (о каквом је командант „вјероватно био упознат“), управља наведеним возилом и да све то упућује на закључак, да је за предметну незгоду одговорна тужитељица.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење, али не и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитељице одбио и првостепену пресуду (из других разлога), потврдио. Према становишту тога суда, тужитељица је након исплате предметне накнаде штете оштећенима (2.3.2018. године и 5.3.2018. године), сагласно одредби члана 171. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 9/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) имала право захтијевати накнаду плаћених износа у року од 6 мјесеци рачунајући од дана исплате накнада, па како то није учинила, да је предметно потраживање тужитељице застарјело.

Побијана пресуда је правилна из ниже наведених разлога.

Предмет спора у овој правној ствари је регресно потраживање тужитељице по основу накнаде штете оштећенима из основа саобраћајне незгоде која се догодила 18.7.1994. године.

Из резултата проведених доказа, прије свега из утврђења израженог у пресуду Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П071580 09 П од 4.11.2011. године, које сагласно одредби члана 240. став 2. ЗПП, не може бити предмет преиспитивања у овом ревизионом поступку произлази, да је наведену саобраћајну незгоду проузроковало теретно војно возило са приколицом у власништву тужитеља, којим је у критично вријеме управљао предник тужене. Из садржаја исте пресуде је видљиво да је тужена (овдје тужитељица) у поступку доношења напријед означене пресуде, оспорила висину тужбеног захтјева, а не и основ њене одговорности за предметну саобраћајну незгоду, као имаоца опасне ствари, теретног војног возила, којим је у вријеме настанка незгоде управљао предник, овдје тужене, у алкохолизираном стању и који је оглашен кривим наведеном пресудом Војног суда у Бањој Луци од 19.2.1999. године, на што тужена (овдје тужитељица) у тој парници није указивала.

Дакле, адекватан узрок настанка предметне саобраћајне незгоде је кривица предника тужене (његова субјективна одговорност). Не може се стога тужитељица (у тој парници тужена) са основом у овој правној ствари позивати на одговорност предника тужене за предметну саобраћајну незгоду, по основу кривице (његове субјективне одговорности), јер судска одлука веже суд и странке које су учествовале у поступку њеног доношења, у другим поступцима, има карактер правно релевантне чињенице. Тужена (овдје тужитељица) је исплатом накнаде штете оштећенима у саобраћајној

незгоди, како је веће речено, извршила своју обавезу наметнуту јој наведеном пресудом у односу на оштећене у мају 2018. године. Испуњење обавеза према дужнику, доводи до престанка облигације. Дужник је субјект облигације, који по правилу у облигационо правним односима испуњава обавезу (радњу), а обавезу може испунити и треће лице (члан 296. став 1. ЗОО).

Право регреса у случају одговорности за штету од опасне ствари која је предата трећем лицу (члан 176. став 3, у вези са ставом 2. исте одредбе), с бзиром на утврђено чињенично стање, не може се примијенити у конкретном случају. Будући да предник тужене није био радник тужитеља (из наведене кривичне пресуде произлази, да је био пензионер, припадник наведене ВП), то нема основа у одредби члана 171. став 2. ЗОО за захтјев за накнаду плаћеног износа од стране тужене (као његовог сљедника) и под условом да то право није застарјело, а јесте, у смислу одредбе члана 171. став 3. ЗОО, како је правилно закључио другостепени суд.

Испуњење обавезе - овдје тужитељице, по основу наведене пресуде оштећенима у собраћајној незгоди, исплатом накнаде штете, не представља ни испуњење облигације од стране трећег лица која може бити уговорна облигација, када треће лице испуни облигацију и уговори са повјериоцем да испуњено потраживање пријеђе на њега и постиже се уговором између повјериоца и исплатиоца (члан 299. став 1. ЗОО), што овдје није случај.

У овом случају се не ради ни о законској суброгацији, коју предвиђа одредба члана 300. ЗОО за коју морају, између осталог, бити испуњени услови: да треће лице треба да испуни обавезу дужника, а не своју, што овдје, такође није случај, јер је у конкретном случају обавезу испунила тужена (овдје тужитељица) – као дужник, дакле, испунила је своју обавезу у својству дужника. У законској суброгацији испунилац нема нити може имати својство дужника, за постојање тог облика суброгације, услов је да треће лице испуни обавезу дужника.

Право на испуњење дужникове обавезе припада само оном лицу које има правни интерес, да та обавеза буде испуњена, у ком случају би – повјериочево потраживање, са свим споредним правима, у часу испуњења по самом Закону прешло на испуниоца, који у том тренутку постаје нови повјерилац истог дужника (персонална законска суброгација), што значи, да тужитељица мора правно да легитимише своје правно својство у коме се налазила када је платила штету оштећенима коју је проузроковала опасна ствар, чији је тужитељица ималац. Треће лице, дакле, мора да буде у правној вези са испуњењем обавезе дужника, а законском суброгацијом из члана 300. ЗОО штите се правно заштићени интереси трећег лица (будућег испуниоца). Не мијења на ствари ни чињеница да правни интерес могу имати и лица кад се појављују као испуниоци туђе обавезе, као треће лице које нема правни интерес (члана 296. став 3. и 4. ЗОО), с обзиром да се, цијенећи чињеничну и правну ситуацију у овој правној ствари у свјетлу напријед наведених законских одредби, овдје не ради ни о законској суброгацији.

С обзиром на наведено, везано за узрок предметне саобраћајне незгоде, а тиме и за основ одговорности за штету, на овакав закључак овог суда без значаја је указивање тужене током поступка, да је тужитељ ималац опасне ствари, јер узрок штете у конкретном случају није опасна ствар (објективна одговорност за штету), него кривица предника тужене (субјективна одговорност), о чему је напријед било говора.

Стоје наводи ревизије, да будући да је предмет овог спора регресни захтјев, за коју врсту спора ЗОО, а ни другим законом није прописан посебан рок застарјелости и да је пракса овог суда да у тужби са регресним захтјевом рачуна општи застарни рок од 10 година (члан 371. ЗОО), из којих разлога је, с обзиром на истакнути приговор тужене у одговору на тужбу и на ревизионе наводе у том правцу, ревизија овдје дозвољена.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Одбијен је захтјев тужене за накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.316,25 КМ, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представља неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Јадранка Станишић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић